

י"ג באייר, תשס"ט
7 מאי, 2009

לכבוד
ד"ר יובל שטייניץ
שר האוצר
משרד האוצר
ירושלים

לכבוד
עו"ד גדעון סער
שר החינוך
משרד החינוך
ירושלים

לכבוד
מר בנימין נתניהו
ראש ממשלת ישראל
משרד ראש הממשלה
ירושלים

נכבדנינו,

אנו החתומים מטה, רקטורים בחמש אוניברסיטאות מחקר בישראל, מבקשים להביע את דאגתנו העמוקה לעתיד ההשכלה גבוהה ולעתיד המדינה אם יאומצו חלקים מחוק ההסדרים המוצע בנושא זה.

דאגותינו העיקריות נוגעות להצעה להקים "חברה למדידה, הערכה ודרוג של איכות ההוראה והמחקר במוסדות ההשכלה הגבוהה" (עמ' 179), וכן להצעה לשינוי הרכב ות"ת (עמ' 183).

כידוע לכם מתקיימת מערכת מוצלחת להערכה במסגרת המועצה להשכלה גבוהה. מערכת זו פועלת מזה כשלוש שנים בהן הפעילה ועדות הערכה בינלאומיות משובחות במספר דיסציפלינות שנבחנו לרוחב על פני אוניברסיטאות ומכללות. תהליך ההערכה הלך והשתפר על פני זמן, טעויות התחלתיות זוהו וטופלו ועתה המערכת מתפקדת בצורה יעילה, אובייקטיבית ומקצועית ביותר. אכן, הקמת מערכת מסוג זה מחייבת, הרבה מאוד ידע, ניסיון בנושאים אקדמיים, קשרים בינלאומיים ויצירתיות. תכונות אלו כבר נרכשו במסגרת מערכת אבטחת האיכות של המל"ג.

עתה, מבקש חוק ההסדרים לערוך הפרטה של מערכת זו, באמצעות הקמת חברה (עסקית, בבעלות ממשלתית).

דאגתנו העמוקה נובעת מהגורמים הבאים:

1. עצם הרעיון להקמת חברה כזו מהווה הצבעת אי אמון נוספת במערכת האקדמית בישראל, במועצה להשכלה גבוהה כגוף הקובע מדיניות, בות"ת- כגוף המתקצב את ההשכלה הגבוהה ובציבור הרחב של מדענים ומורים באוניברסיטאות. אין ספק שיוזמי חוק זה חותרים לצמצם את החופש האקדמי ואת עצמאות המוסדות להשכלה גבוהה (ערכים המעוגנים בחוק המועצה להשכלה גבוהה, תשי"ח - 1958). לראייה, ההצעה לשינוי הרכב ות"ת מספקת תימוכין להשערה זו.
כל בר דעת ומבין עניין וכל מי שמכיר מעט את מהות ההשכלה הגבוהה בעולם, יודע שהתערבות מדינה מסוג זה במגזר האוניברסיטאות יכולה בוודאות להוביל לניוונו, לצמצום היקף הפעילות המחקרית וההוראתית ובסופו של דבר לפגיעה במשאב היחיד של מדינת ישראל: הון אנושי, ידע ויצירתיות.

2. הצעת החוק מאשימה את האוניברסיטאות ב"חוסר שקיפות וחוסר אובייקטיביות" ובכך מטילה דופי ביושרה האישית והמוסדית של העוסקים במלאכה זו באוניברסיטאות ובמל"ג. טענה זו גובלת בהוצאת דיבה והיא חסרת בסיס לחלוטין, איננה עומדת במבחן

המציאות ונובעת מרצונם של פקידי מדינה להגביר את שליטתם (המוגזמת כבר עכשיו) בניהול, ועיצוב ההשכלה הגבוהה. פתרון הקסם ל"הגברת השקיפות והאובייקטיביות" באמצעות הקמת חברה עסקית שתערוך, תדרג ו"תייעץ" למוסדות להשכלה גבוהה איננו עומד במבחן המציאות, בעיקר לא בשנת 2009. בשנה זו, יותר מתמיד, גילתה החברה האנושית את הכשלים של כוחות השוק, את חוסר היושר והשקיפות במגזר העסקי ואת הנזקים החברתיים והכלכליים העלולים לנבוע מפעילותן של חברות כאלו. עם ישראל איננו יכול להרשות לעצמו פגיעה פוטנציאלית מסוג זה במערכת ההשכלה הגבוהה הפועלת היטב, ביעילות (על פי השוואות בינלאומיות), ובהצלחה מדעית והוראתית לא מבוטלת.

אשר על כן, אנו פונים אליכם בבקשה שיבוטלו לאלתר שני רכיבי חוק ההסדרים המוצע העוסקים בהשכלה הגבוהה: מדידה, הערכה ודירוג של איכות ההוראה והמחקר במערכת ההשכלה הגבוהה (עמ' 182 - 179), וכן ההצעה לשינוי הרכב ות"ת (עמ' 183 - 184).

אימוץ שתי הצעות אלו תביא בכייה לדורות למדינת ישראל, לשגשוגה הכלכלי ולחוסנה החברתי.

בברכה,

פרופ' דני לויטן
רקטור אוני' תל אביב

פרופ' גימי וינבלט
רקטור אוני' בן גוריון בנגב

פרופ' יוסי בן ארצי
רקטור אוני' חיפה

פרופ' פאול פייגין
משנה בכיר לנשיא הטכניון

פרופ' שרה סטרומזה
רקטור אוני' העברית